

Увага!

Правовий проект для бізнесу по відшкодуванню шкоди, спричиненої збройною агресією Російської Федерації проти України

Презентація

щодо можливості заявлення юридичними особами позовів до Російської Федерації у господарські суди України про відшкодування матеріальної і моральної шкоди у зв'язку з військовою агресією

Збройна агресія Російської Федерації проти України зумовила тяжкі та різноманітні наслідки як для нашої держави у цілому, так і для бізнесу та громадян.

Природно, що виникають питання щодо ефективного захисту порушених законних прав і інтересів, у т.ч. у юридичних осіб (бізнесу).

На сьогоднішній день безпосередньо в Україні є можливими два шляхи: позасудовий та судовий.

Позасудовий механізм на сьогодні формується державою та вже простежується, що за своїм змістом він полягає у частковій (не повній) компенсації матеріальної шкоди за рахунок спеціального фонду, який формуватиметься із російських активів (безпосередньо власності РФ та конфіскованих активів фізичних і юридичних осіб, пов'язаних з агресією).

За сутністю можливо стверджувати, що це бюджетний механізм.

Позасудового відшкодування моральної шкоди немає.

На сьогоднішній день у цій проекції є важливим чотири постанови КМУ: від 20 березня 2022 року № 326 «Про затвердження порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації»; від 26 березня 2022 року № 380 «Про збір, обробку та обмін інформації про пошкодження і знищене нерухоме майно, спричинених військовою агресією Російської Федерації»; від 5 квітня 2022 року № 423 «Про внесення змін до Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва»; від 19 квітня 2022 року № 473 «Про затвердження порядку виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд» та окремі інші нормативні документи.

На розгляді Верховної Ради України знаходяться у цьому контексті ряд законопроектів.

Із документів Уряду відслідковується, що визначення розміру збитків здійснюватиметься на підставі ряду спеціальних Методик, які ще мають бути розроблені міжвідомчими органами і затверджені.

Аналітика вказує, що позасудовий механізм є достатньо «сирий» і недосконалий та не передбачає повного відшкодування спричиненої шкоди, а по суті є її частковою компенсацією.

Наша юридична команда пропонує до можливої реалізації судовий механізм, який не суперечить механізму позасудовому та за яким можливо заявляти позовні вимоги до РФ про відшкодування усього обсягу шкоди, у т.ч. і моральної.

Питання відшкодування матеріальної та моральної шкоди винним суб'єктом (ним може бути і держава) у проекції юридичних осіб врегульовано нормами Цивільного та Господарського кодексів України, які і підлягають застосуванню у поєднанні з нормами процесуального права (з певними особливостями).

Можливість пред'явлення позовів в Україні та українські суди підтверджена правовими висновками Верховного Суду у постановках: від 14 квітня 2020 року у справі № 308/708/19; від 18 травня 2022 року у справі № 760/17232/20ц.

Вказані справи стосуються порушених прав фізичних осіб – громадян, але Застосування цієї практики можливе і щодо юридичних осіб.

Суть правової позиції Верховного Суду полягає у тому, що у Російської Федерації у зв'язку зі здійсненою агресією є відсутнім судовий імунітет в Україні (обов'язкова згода держави на юрисдикцію в українському суді).

Такий суверенітет діє в мирний час. При зверненні до суду до держави потрібна згода посольства цієї держави на визнання юрисдикції суду, інакше суд не являтиметься легітимним на розгляд справи.

Під час війни згода країни-агресора, яка збройною агресією порушила нормами міжнародного права, не потрібна.

Дана правова позиція базується на аналізі Верховним Судом Європейської Конвенції про імунітет держав, прийнятий Радою Європи 16 травня 1972 року (ст. 11); Конвенції ООН про юрисдикційні імунітети держави та їх власності, прийнятий резолюцією 59/38 Генеральної Асамблеї 02 грудня 2004 року (ст. 12); звичаєвих норм міжнародного права, статті 79 Закону України «Про міжнародне право», судової практики ЄСПЛ.

Отже, на сьогодні обмежень у зверненнях громадян України та юридичних осіб публічного права в українські загальні та господарські суди немає.

Є лише певні особливості у застосуванні процесуальних норм.

При цьому, згідно до п. 22 ч. 1 ст. 5 Закону України «Про судовий збір», позивачі звільняються від сплати судового збору.

Можливими перевагами судового механізму, який щодо юридичних осіб ще не опробований, є те, що:

- він передбачає можливості стягнення усього обсягу матеріальної (у т.ч. упущеної вигоди) та моральної шкоди;
- судові рішення – є судові рішення, воно приймається **іменем України** та являється обов'язковим для виконання;
- для судового механізму можливо зібрати самостійно доказову базу із встановленням розміру збитків з відносно оперативним пред'явленням позовів, не чекаючи будь-яких Методик (які невідомо коли з'являться);
- водночас, є можливим використання технічних обстежень держави для встановлення грошової оцінки пошкоджень;
- судові рішення буде корисним і при застосуванні позасудового механізму (як обов'язкове для виконання).

При цьому слід врахувати, що виконання судового рішення має здійснюватиметься через застосування Закону України «Про виконавче провадження» (державними і приватними виконавцями), а це не бюджетний механізм (прямий продаж виконавчою службою активів держави Російської Федерації).

Крім того, наразі почала спостерігатися увага міжнародних інвестиційних хеджінгових фондів до дисконтного викупу права вимоги на стягнення на російські активи, що також може бути цікаво (наприклад, через платне відчуження права вимоги після відкриття виконавчого провадження за судовим наказом).

Також цікавою є можлива проекція визнання українських судових рішень за кордоном з виконанням у країні визнання (є, звичайно нюанси, але теоретично можливо).

Якщо Вас зацікавив проект нашої команди, запрошуємо до консультацій і співпраці.

Наша команда:

Приватне підприємство «Юридична фірма «Імператив Плюс» (код ЄДРПОУ 35548475), юридична адреса: 07302, Київська область, м. Вишгород, вул. Шолуденка, 6-Г, офіс 188-189, тел.: 050-574-21-85, 096-418-28-29, електронна пошта: imperativ2004@ukr.net.

Адвокатське бюро Лупейка О.В. (код ЄДРПОУ 43742570), юридична адреса: 07302, Київська область, м. Вишгород, вул. Шолуденка, 6-Г, офіс 188-189, тел.: 050-574-21-85, 096-418-28-29, електронна пошта: imperativ2004@ukr.net.

Адвокатське об'єднання «Адвокатська компанія «Верітас» (код ЄДРПОУ 34313919), юридична адреса: 49000, м. Дніпро. Вул. Клари Цеткін, будинок 6-А, тел.: 050-358-2779, 097-368-72-27, ел. пошта: andrusenko@veritas.ua.

З повагою,
директор ПП ЮФ «Імператив Плюс»,
адвокат

О.В. Лупейко